

Politica salariului minim 2023

Câteva considerații

CONFEDERAȚIA PATRONALĂ
CONCORDIA
DIALOG PENTRU DEZVOLTARE

Cuprins

1. Contextul macroeconomic	3
2. Politica salariului minim	10
3. Considerente privind majorarea salariului minim	14
4. Remarci finale	18

CONFEDERAȚIA PATRONALĂ
CONCORDIA
DIALOG PENTRU DEZVOLTARE

1 Contextul macroeconomic

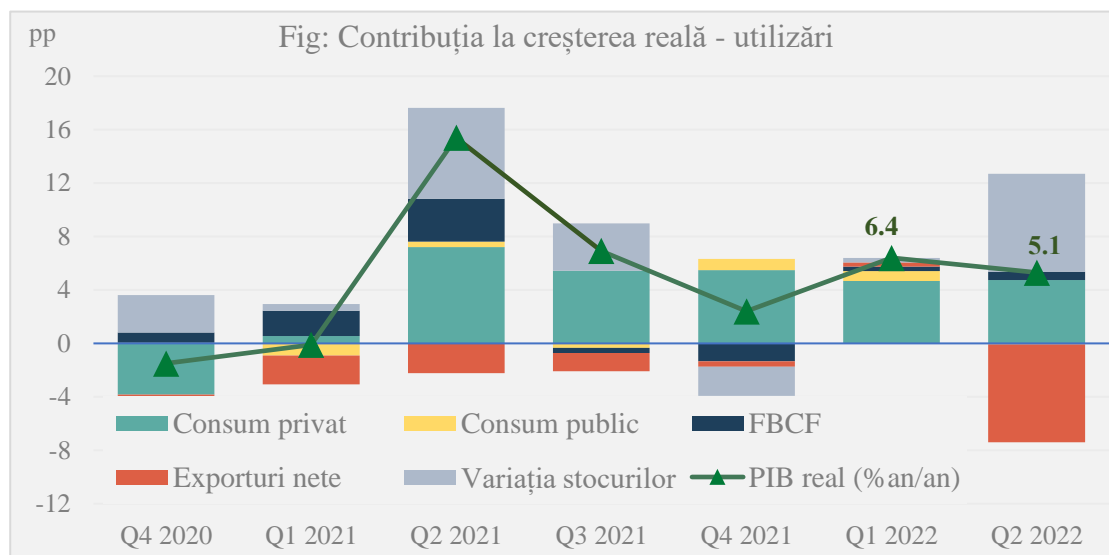
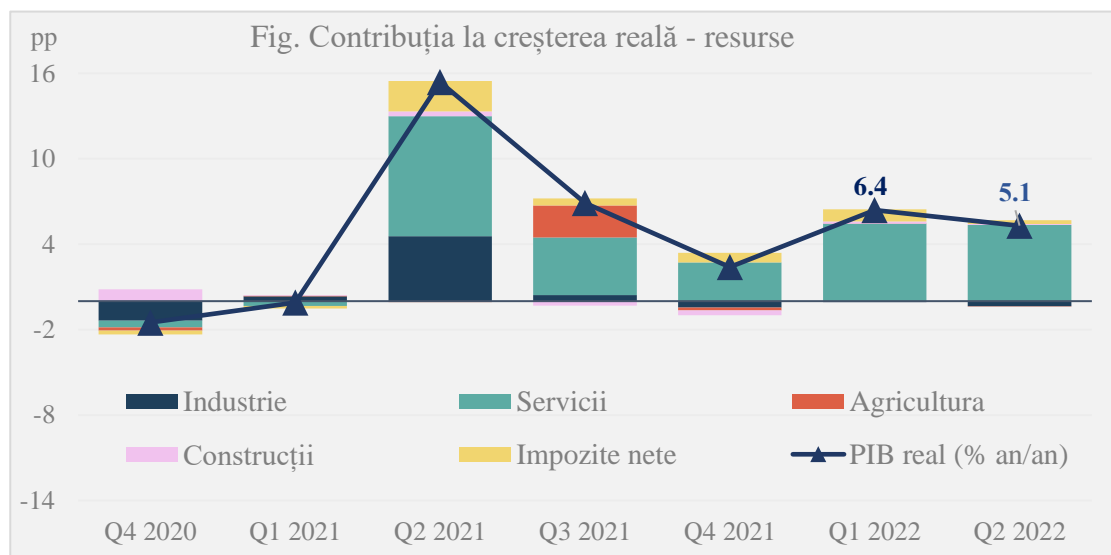

În pofida unui mediu economic incert, în S1 2022 a fost înregistrată o creștere economică peste așteptări (5,7%, an/an), însă datele lunare semnaleză o înrăutățire a perspectivei

Pe partea de resurse, în prima jumătate a anului, principalul motor al creșterii a fost reprezentat de servicii (contribuție de 5,4 pp) – grafic stânga. Ridicarea tuturor restricțiilor a impulsionat activitatea de la nivelul comerțului, transporturilor și HoReCa (+2,2 pp la avansul PIB real). Pe de altă parte, construcțiile au consemnat doar o creștere moderată (2,8%), în contextul creșterii semnificative a prețurilor materialelor. În același timp, activitatea din industrie a continuat să fie perturbată de blocajele din partea ofertei și de creșterea prețurilor la produsele energetice, înregistrând o contracție de 1%.

Pe partea de cerere, creșterea economică din primul semestru este explicată preponderent de consumul privat (+7,5%, an/an). Lipsa de predictibilitate, precum și criza inflaționistă ce a afectat și piața materialelor de construcții, au condus la amânarea deciziilor pentru noi investiții, contribuind cu doar 0,5 pp la creșterea PIB real. Pe de altă parte, exporturile nete au contribuit negativ (-3,9 pp), în condițiile unei dinamici a importurilor de bunuri și servicii (14,3%) superioară celei înregistrate de exporturi (7,7%).

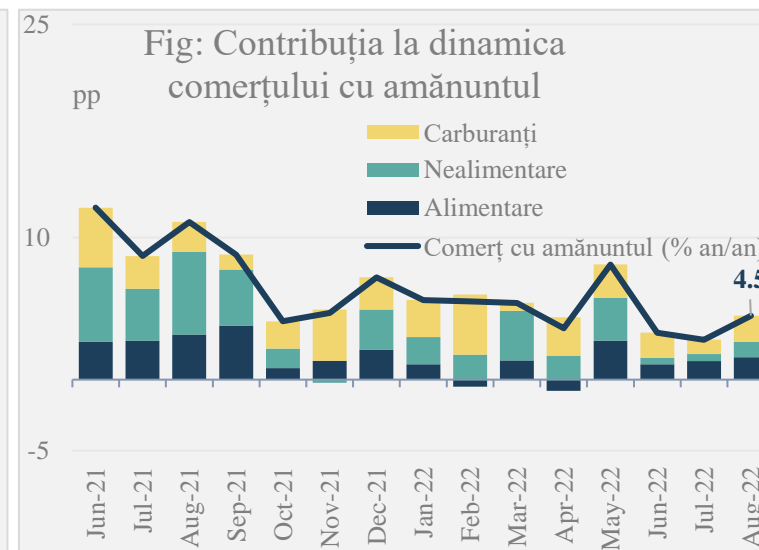
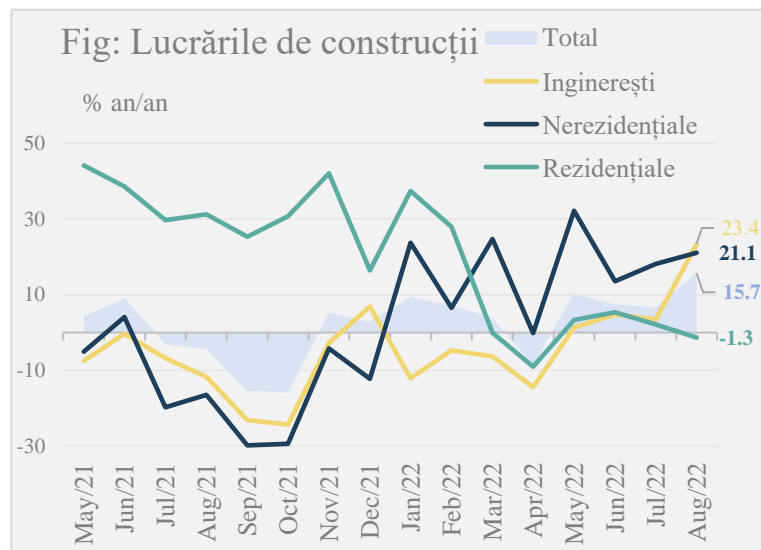
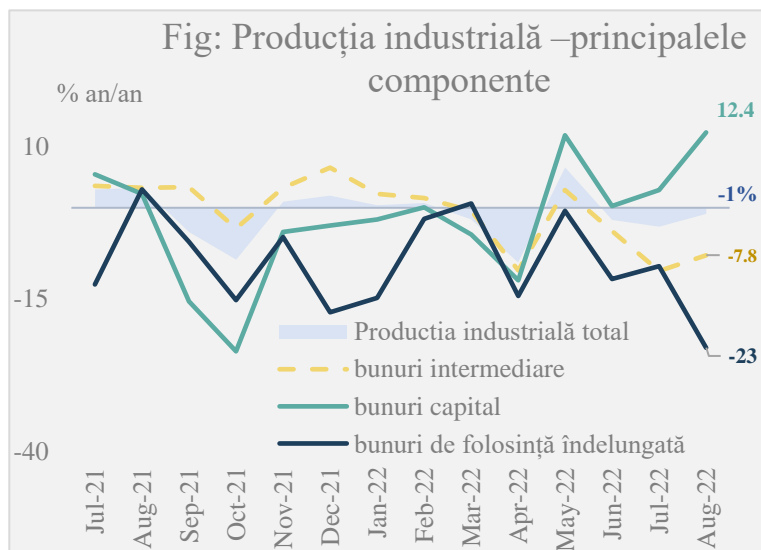
Pentru următoarele trimestre, BNR anticipează o temperare a dinamismului activității economice, în linie cu evoluțiile pe plan global, în condițiile în care prelungirea conflictului militar ruso-ucrainean a antrenat reacutizarea la scară internațională a problemelor create la nivelul producției de costurile materiale ridicate și de sincopel în aprovizionare. Recent, IMF a redus prognoza de creștere economică pentru Zona Euro (0,5% în 2023, în scădere cu 1,8 pp față de prognoza din luna aprilie, anticipând recesiune în Germania - 0,3% și Italia -0,2%, doi dintre principalii parteneri comerciali ai României). Totodată, IMF a tras un semnal de alarmă: ”2023 va fi resimțit de mulți ca o recesiune”.

Sursa datelor pentru ambele grafice: Comisia Europeană (DG ECFIN), Refinitiv Datastream

În primele opt luni ale anului, sectorul industrial a fost cel mai afectat de suprapunerea șocurilor (perturbări la nivelul lanțurilor de aprovizionare, criza energetică și geopolitică)

Sursa datelor: INS, Refinitiv Datastream

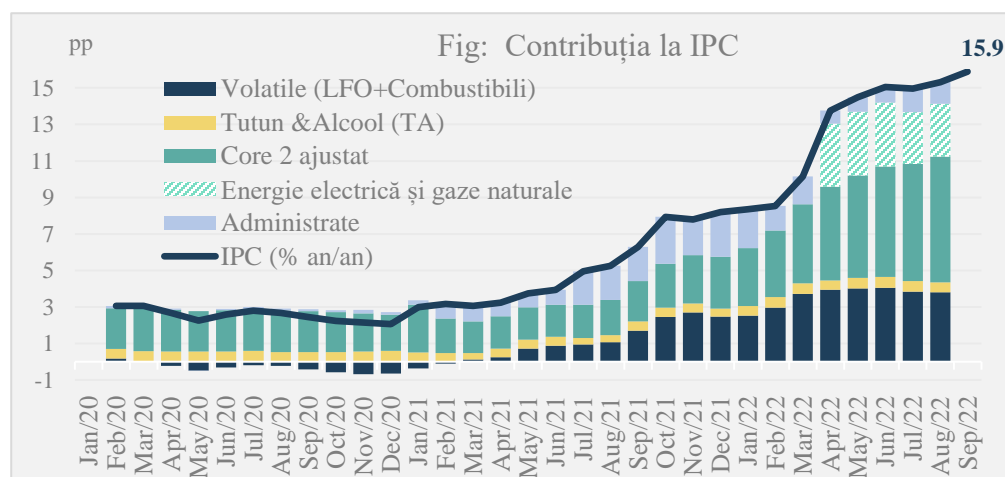
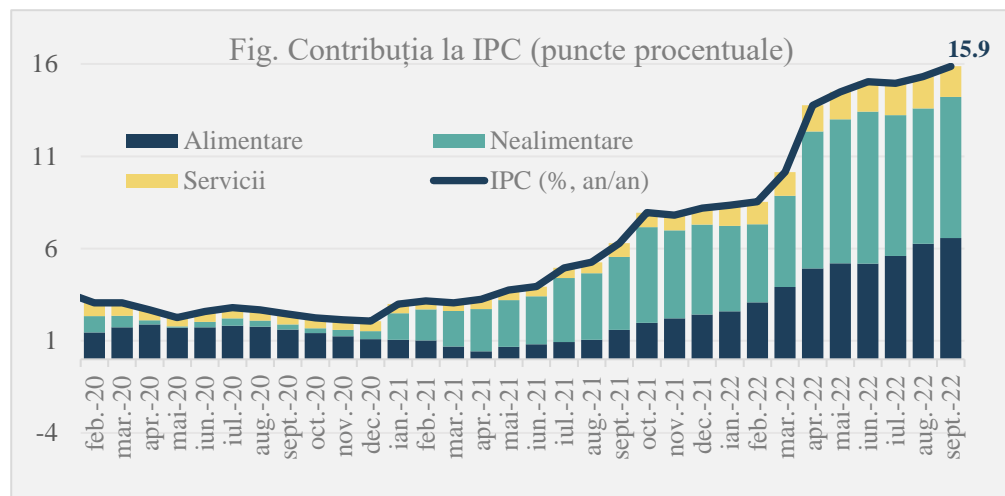
În contextul războiului și sancțiunilor asociate, persistenței creșterii prețului energiei cu efect nefavorabil asupra costurilor de producție și întreruperile lanțului de aprovizionare, **în primele 8 luni ale anului, volumul producției industriale a scăzut cu 1,2%** față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Gradul ridicat de incertitudine, generat de conflictul actual pune presiune asupra cererii externe, influențând negativ evoluția industriei prelucrătoare. În aceste condiții, în T2 2022, trendul descendent al producției industriale s-a consolidat, și chiar s-a adâncit în perioada iul-aug (-2% comparativ cu iul-aug 2021).

În primele opt luni, lucrările de construcții au înregistrat o creștere moderată (4,7%, an/an), susținută de segmentul nerezidențial (+16,3%) și rezidențial (+5,8%). Pe fondul apetitului slab al cererii gospodăriilor influențat de incertitudinea ridicată, prețurilor mai mari ale materialelor de construcții, condițiilor de creditare și erodării puterii de cumpărare, evoluția construcțiilor rezidențiale a decelerat începând cu T2. La nivelul lucrărilor de construcții ingineresti a avut loc o revenire puternică în perioada iul-aug (explicată și de un efect de bază), ceea ce a compensat declinul din S1 2022. Totodată, lucrările de construcții nerezidențiale continuă să înregistreze o dinamică accelerată.

În primele opt luni a avut loc o normalizare a activității de retail (decelerare a creșterii). Comerțului cu amănuntul a crescut cu 4,9%, susținut de vânzările de combustibil (8,5%) și mărfuri nealimentare (5,2%), în timp ce segmental de mărfuri alimentare, băuturi și tutun a înregistrat o dinamică mai temperate (+2,2%). Contribuția bunurilor nealimentare s-a restrâns în ultimele luni, pe fondul reducerii puterii de cumpărare și a înăsprii condițiilor de creditare.

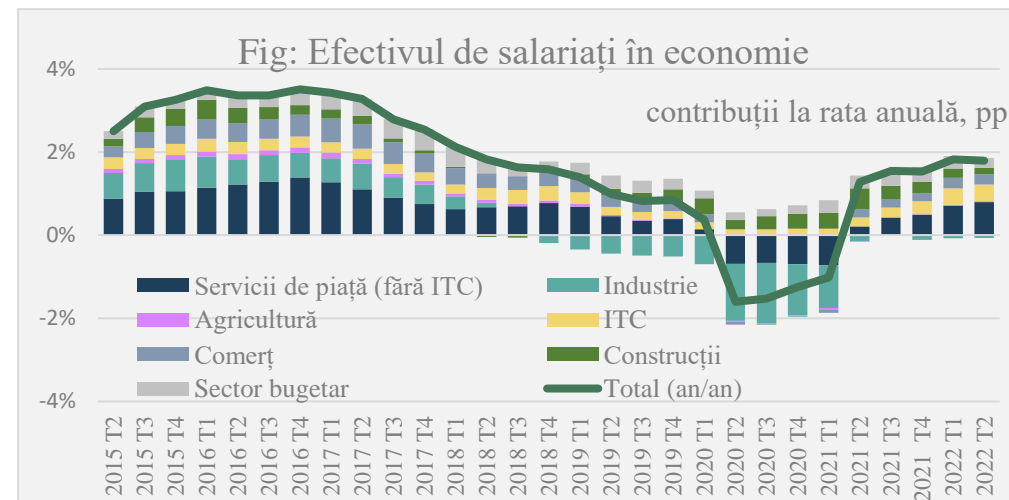
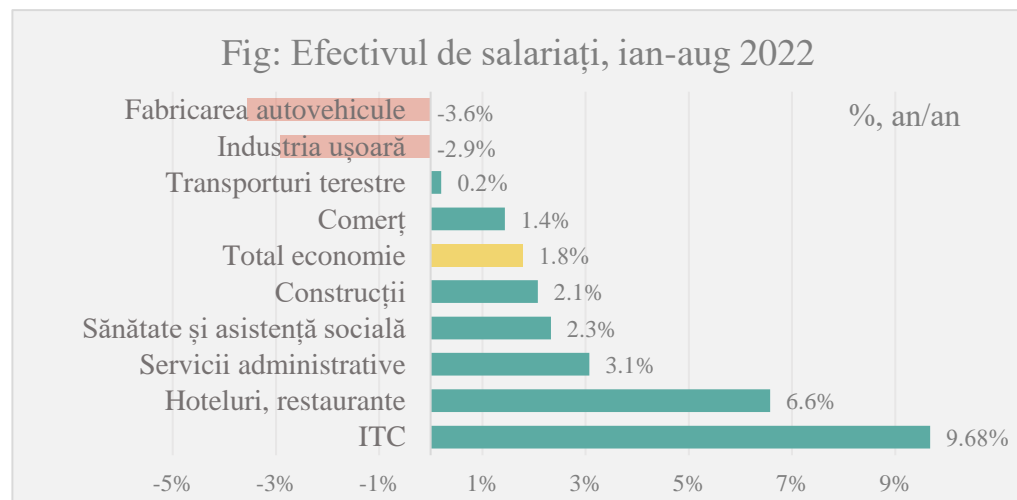
Rata inflației și-a încetinit dinamica ascendentă, însă creșterea este considerabilă (15,9% în septembrie 2022), erodând puterea de cumpărare a salariaților

- În continuare, dinamica ratei inflației este explicată de componentele afectate de șocurile de ofertă (utilități, combustibili, bunuri alimentare):
  - Persistă scumpirea consistentă și peste așteptări a gazelor naturale (70,6%) și a energiei electrice (25%). Totuși, schema de sprijin pentru plata facturilor la utilități generează în continuare un puternic efect dezinflaționist, deși aceasta a fost modificată într-un sens mai restrictiv începând cu 1 aprilie, și ulterior de la 1 septembrie 2022. Conform estimărilor BNR, în lipsa schemei de compensare și plafonare, rata inflației ar fi atins ~21% la finalul celui de-al doilea trimestru al anului (BNR, RAI august 2022).
  - Prețul produselor alimentare a crescut cu 19,12% pe fondul: (i) prețurilor ridicate ale gazelor naturale și energiei electrice, (ii) menținerii sau chiar accentuării presiunilor la nivelul piețelor materiilor prime agroalimentare, (iii) secetei din această vară ce a limitat efectele dezinflaționiste ce au avut loc în ultimii ani la nivelul anumitor categorii de fructe și legume.
- Pe partea de cerere, creșterea *double-digit* a salariilor generează în continuare condiții favorabile transmiterii presiunilor de la nivelul costurilor de producție în prețurile finale. Totuși, șocurile multiple ce caracterizează contextul economic vor frâna cel mai probabil și traiectoria cererii agregate în următoarele trimestre (criza energetică, persistența blocajelor la nivelul lanțurilor de aprovizionare, efectele războiului din Ucraina asupra cotațiilor materiilor prime agroalimentare, la care se adaugă înăsprirea politicii monetare).

Efectivul de salariați din economie a înregistrat în S1 2022 o evoluție robustă, (5,06 mil în august 2022), însă dinamica rămâne asimetrică la nivel sectorial

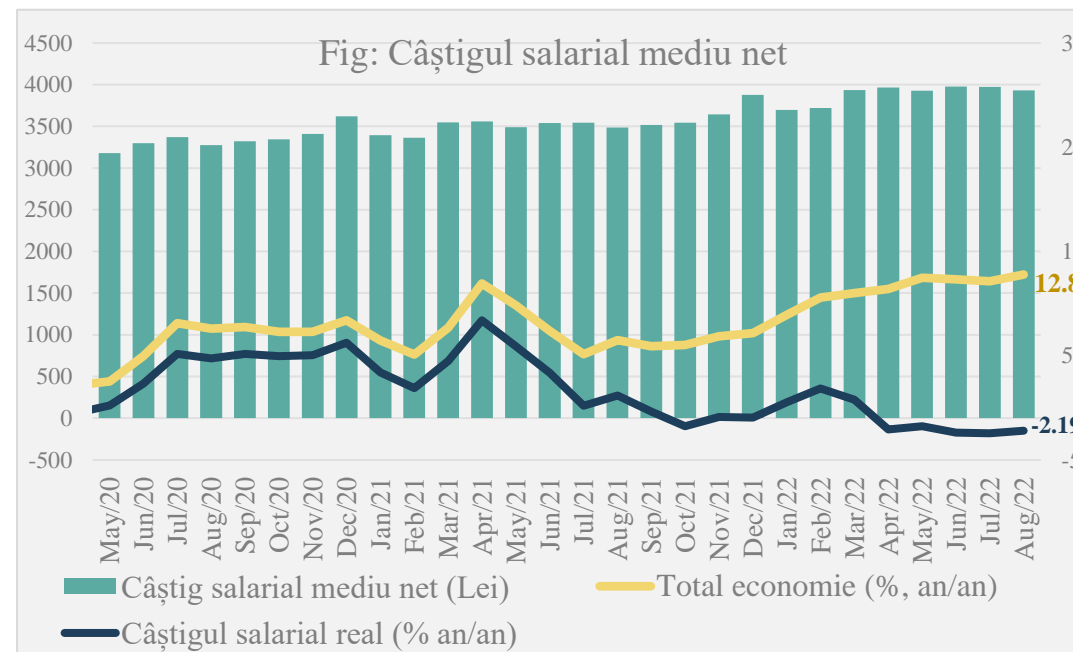
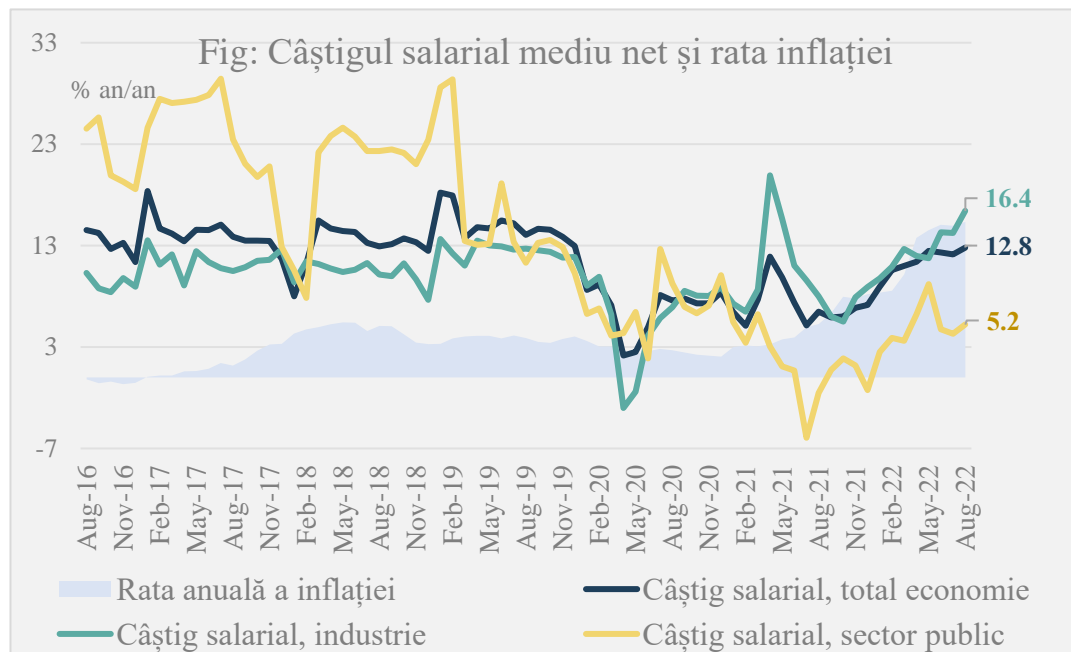

Sursa graficelor: INS

- La nivelul întregii economii, extinderea ofertei de forță de muncă este explicată de atragerea anumitor persoane din zona de inactivitate și de majorarea numărului de lucrători non-UE. Temperarea din sectorul construcțiilor a fost compensată de o accelerare pe segmentul serviciilor.
- **Industria ușoară și cea auto continuă să înregistreze o dinamică negativă.** În industria auto, efectivul de salariați se contracta încă dinainte de izbucnirea pandemiei ca urmare a deteriorării cererii extra-comunitare. Exporturile de mijloace de transport și părți componente pentru mijloacele de transport au o pondere mare în exporturile totale (22,3% în 2019, an premergător pandemiei) și continuă să fie puternic afectate de blocajele existente în lanțurile globale de producție și distribuție.
- În industria ușoară, declinul ocupării a început încă din 2015, odată cu accentuarea contracției producției, cel mai probabil ca urmare a relocării activității economice în țări cu forță de muncă mai ieftină, acesta fiind un sector cu utilizare intensă a forței de muncă.
- Rata șomajului a înregistrat o ajustare în primele luni (5,1% în august 2022), însă **rata șomajului în rândul tinerilor rămâne printre cele mai ridicate la nivel european (22,8%).**

Creșteri salariale robuste în sectorul privat în primele opt luni ale anului, în timp ce sectorul public înregistrează doar creșteri marginale (administrația publică 4,6%; învățământ 8,4%; sănătate 2,4%)

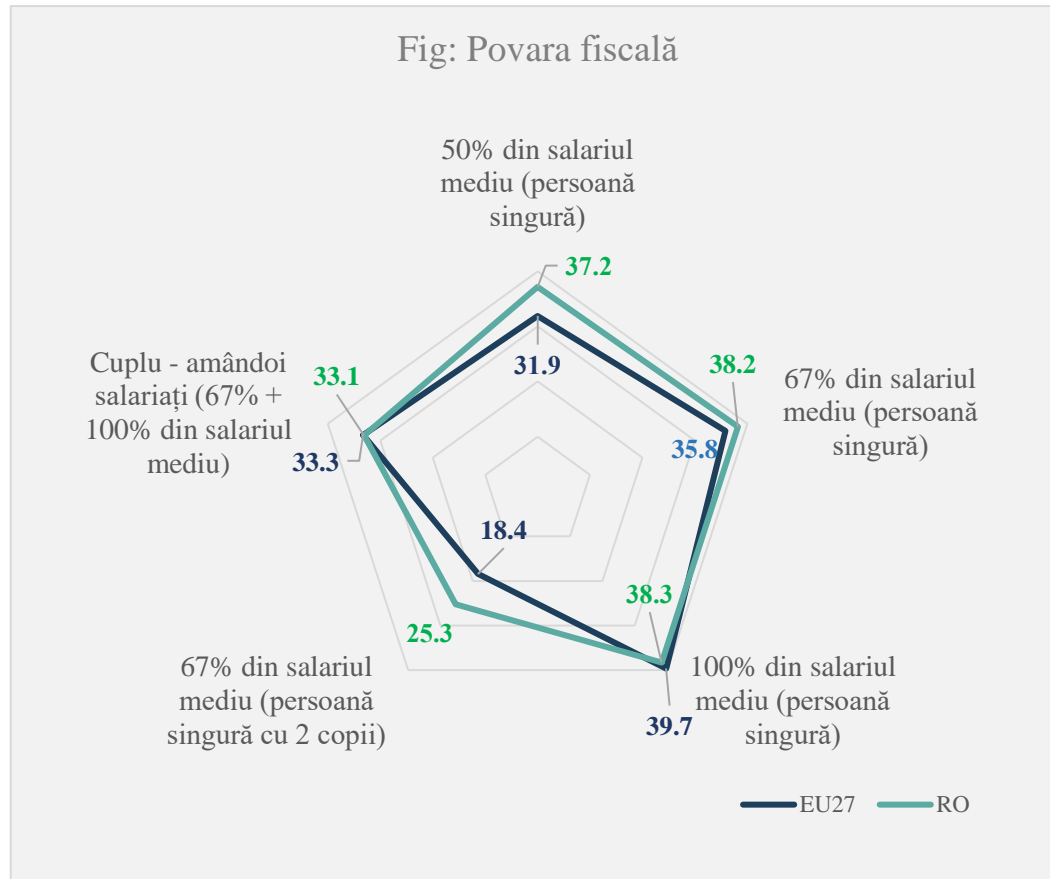
Sursa graficelor: INS

În medie, creșterile salariale înregistrate în sectorul privat în primele opt luni ale anului acoperă rata inflației (13,2% versus 12,9%, conform datelor INS). Dinamică salarială este explicată de: (i) renegocierile salariale, pe fondul deteriorării anticipațiilor inflaționiste, (ii) majorarea salariului minim, (iii) tensionarea graduală a pieței muncii, (iv) sporurile de productivitate, (v) extinderea facilităților fiscale către agricultură și industria alimentară, cât și (vi) creșterea voluntară a salariului minim cu 200 lei – creștere scutită de taxe (măsură aplicată începând cu 1 iunie 2022).

La nivelul pieței muncii persistă o serie de probleme structurale:

Sursa: Comisia Europeană, DG ECFIN

1. **Povara fiscală pe muncă rămâne ridicată** comparativ cu media UE27, în special pentru salariile reduse, ceea ce descurajează participarea formală pe piața muncii,
2. În continuare, regimul fiscal prevede un **tratament preferențial pentru anumite categorii de salariați**,
3. **Munca informală și nedeclarată rămâne un fenomen larg răspândit**,
4. **Rata de participare pe piața muncii este în continuare scăzută** în condițiile în care o parte semnificativă a populației în vârstă de muncă este inactivă. Totodată, persistă decalaje semnificative în ceea ce privește rata ocupării la nivel regional,
5. **Numărul de salariați raportat la populația ocupată este mult inferior statelor din regiune**,
6. **Integrarea deficitară a tinerilor pe piața muncii** (rata șomajului rămâne una dintre cele mai mari de la nivel UE, alături de o rată ridicată a tinerilor NEETs (26,3% în cazul femeilor în 2021),
7. **Ponderea persoanelor ocupate expuse riscului de sărăcie rămâne ridicată** ca urmare a muncii sezoniere, programului de muncă *part-time*, activităților independente (*self-employed*) și nivelului ridicat de informalitate,
8. **Productivitatea muncii este relativ scăzută** comparativ cu statele din regiune. (productivitatea muncii rămâne limitată, în condițiile unei specializări a economiei românești pe servicii și produse puțin complexe și cu o valoare adăugată redusă). Ponderea persoanelor angrenate în agricultura de subzistență, nemecanizată și lipsită de performanță rămâne una semnificativă (aproximativ 22%),
9. Persistența discrepanțelor dintre cerințele angajatorilor și abilitățile candidaților.

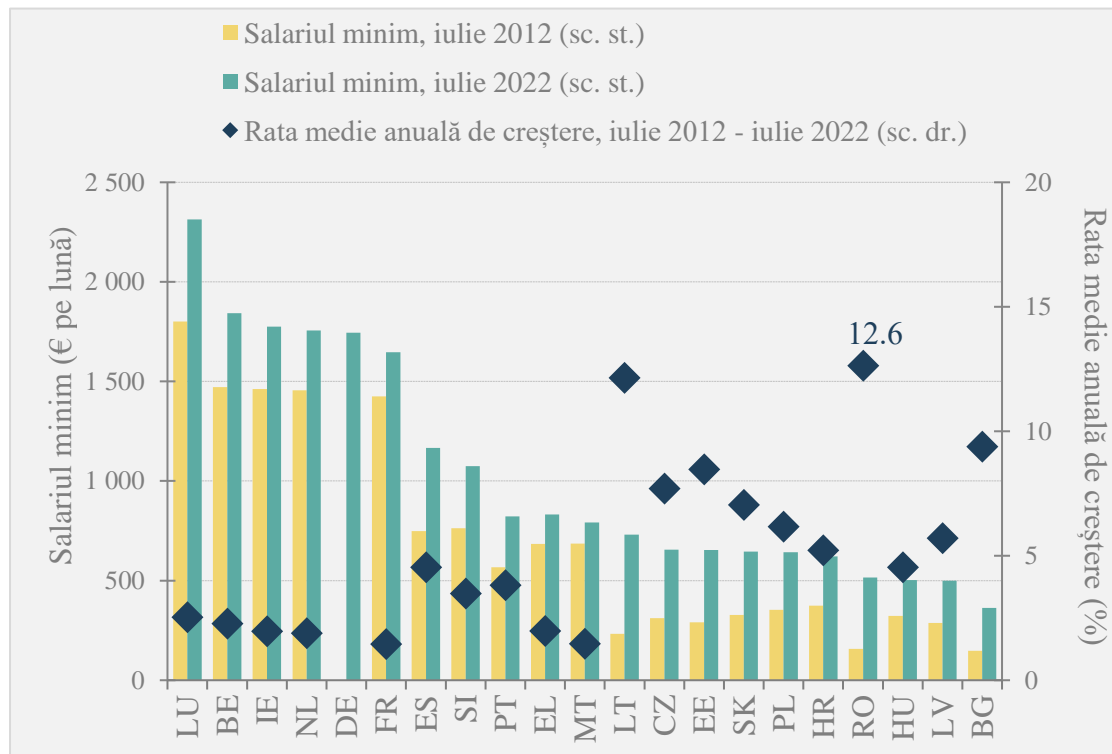
2 Politica salariului minim

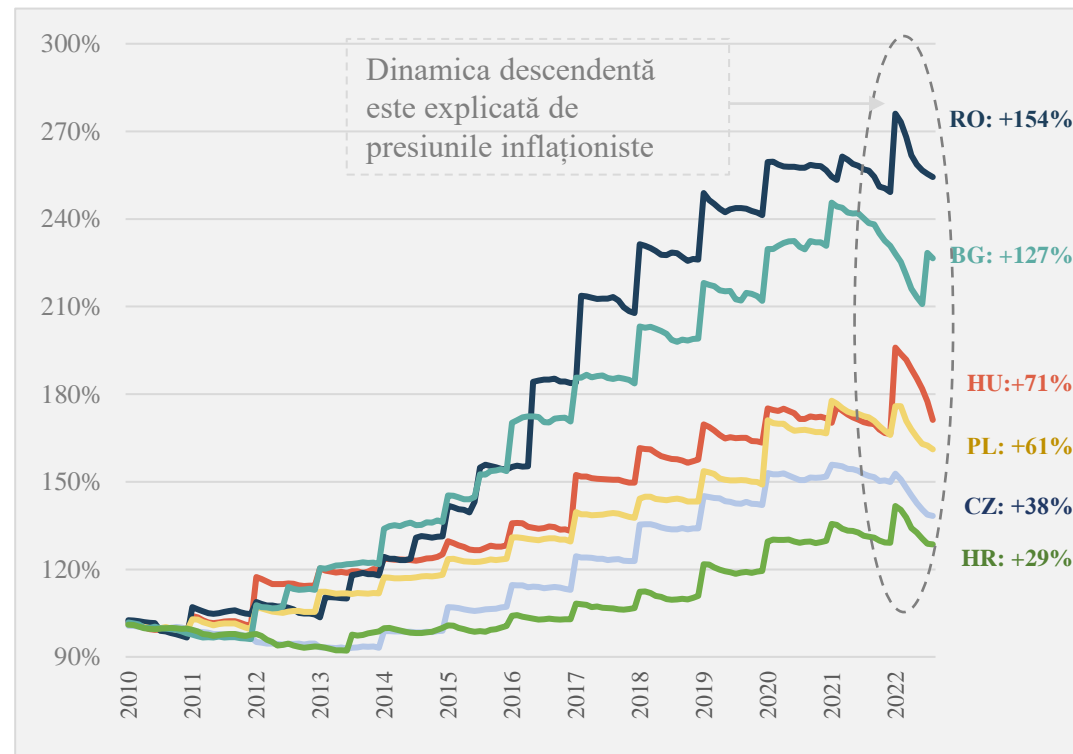

În ultimul deceniu, ritmul de creștere al salariului minim în România a fost cel mai ridicat de la nivel european (atât în termeni nominali, cât și reali)

a) în termeni nominali

b) în termeni reali

Notă: Pentru a calcula dinamica reală a salariului minim s-a utilizat indicele armonizat al prețurilor de consum (HICP), 2015=100. Indicele salariului minim brut real este raportat la anul de bază 2010. În cazul României, dinamica reală a salariului minim brut a fost ajustată pentru a surprinde transferul contribuțiilor de la angajator către angajat începând cu anul 2018. Dinamicile menționate pentru fiecare stat cuprind inclusiv luna august 2022 (datele privind inflația pe luna septembrie nu sunt încă disponibile pentru mare parte din statele analizate).

Sursa: Eurostat, *prc_hicp_midx, earn_mw_cur*

Directiva Europeană privind salariile minime adecvate (adoptată pe 4 octombrie 2022)

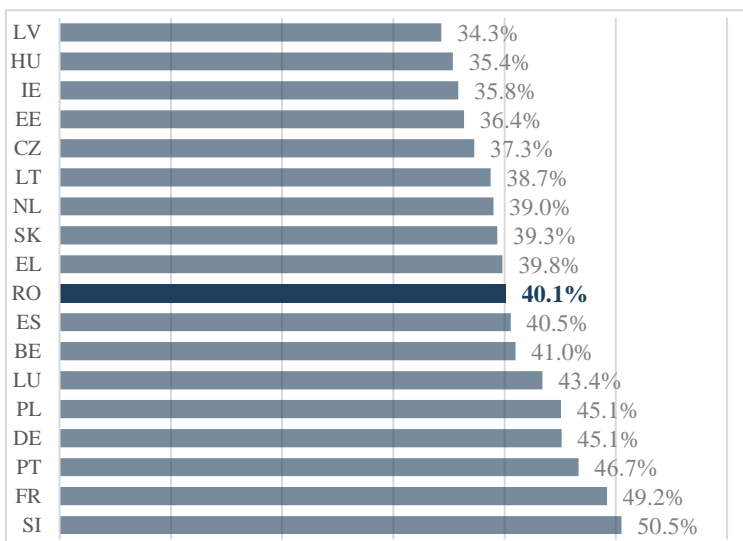
21 de state membre aplică politica salariului minim

- Promovarea negocierilor colective
- Criteria clare și obiective privind stabilirea salariului minim (reformă inclusă în PNRR - intrarea în vigoare începând cu 2024 a actului legislativ privind mecanismul obiectiv de stabilire a salariului minim brut)
- Implicarea activa a partenerilor sociali în stabilirea salariului minim
- Utilizarea cât mai limitată a salariilor minime diferențiate
- Raportări anuale ale statelor membre către COM+ dialog structurat

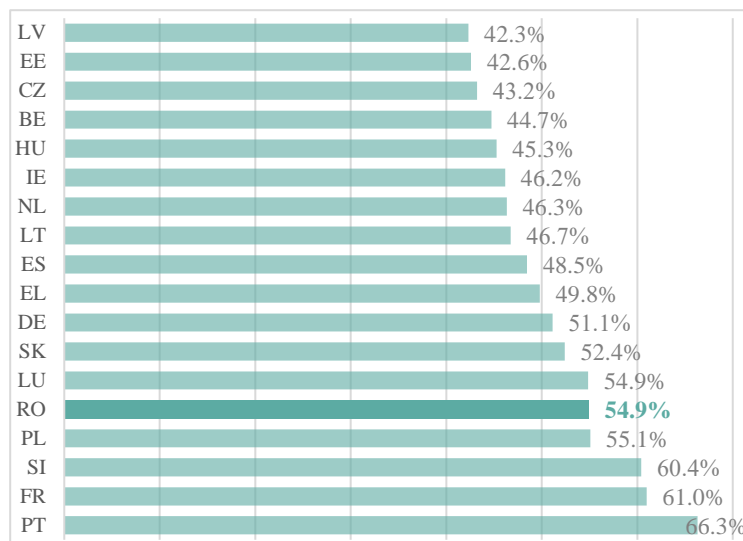
6 state membre în care există contracte colective

Referința de 60% din salariul median și 50% din salariul mediu

a) Salariul minim (% din salariul mediu), 2021

b) Salariul minim (% din salariul median), 2021

! Subestimare a poziției salariului minim în distribuția salarială din RO (atât față de salariul mediu, cât și median), întrucât statisticile OECD se bazează pe salariul brut → nu sunt surprinse facilitățile fiscale generoase de care beneficiază cei din sectorul construcțiilor (~11% din total salariați), din agricultură și industria agroalimentară (~3,7% din total salariați).

Sursa: OECD

Concluziile unui [studiu](#) FMI referitor la Directiva Europeană:

- creșterea salariului minim la 60% din salariul median, conform referinței COM, ar conduce la reducerea sărăciei în rândul persoanelor ocupate, însă ar avea un impact limitat asupra ratei sărăciei în general în condițiile în care mare parte din gospodăriile cele mai sărace nu sunt active pe piața muncii,
- amploarea efectelor directe ale majorării salariului minim asupra sărăciei depind în mod esențial de compoziția gospodăriilor. Astfel, nu toate gospodăriile sărace au membri adulți care lucrează și sunt remunerați la nivelul salariului minim în condițiile în care membrii gospodăriilor în risc de sărăcie pot fi pensionari (cum este frecvent cazul în Grecia), șomeri sau în afara forței de muncă (în special în **România** și Ungaria),
- totodată, unii salariați din gospodăriile sărace pot câștiga un salariu orar relativ mare, însă lucrează doar cu jumătate de normă sau doar câteva luni pe an (activități sezoniere),
- în schimb, nu este neapărat ca cei remunerați la nivelul salariului minim să se afle în risc de sărăcie, întrucât pot fi persoane cu venituri secundare,
- pe de altă parte, impactul benefic al majorării salariului minim asupra sărăciei în rândul persoanelor ocupate poate fi erodat de posibile efecte indirecte ale majorării salariului minim (creșterea ratei șomajului, pierderea puterii de cumpărare ca urmare a intensificării presiunilor inflaționiste, pierderea anumitor beneficii sociale – *means tested benefits*, descurajarea conformării fiscale),
- datele indică faptul că majorările salariului minim sunt puternic corelate cu creșteri ulterioare ale costurilor unitare cu forța de muncă (ULC), ceea ce sugerează faptul că modificările salariului minim pot determina o pierdere a competitivității.

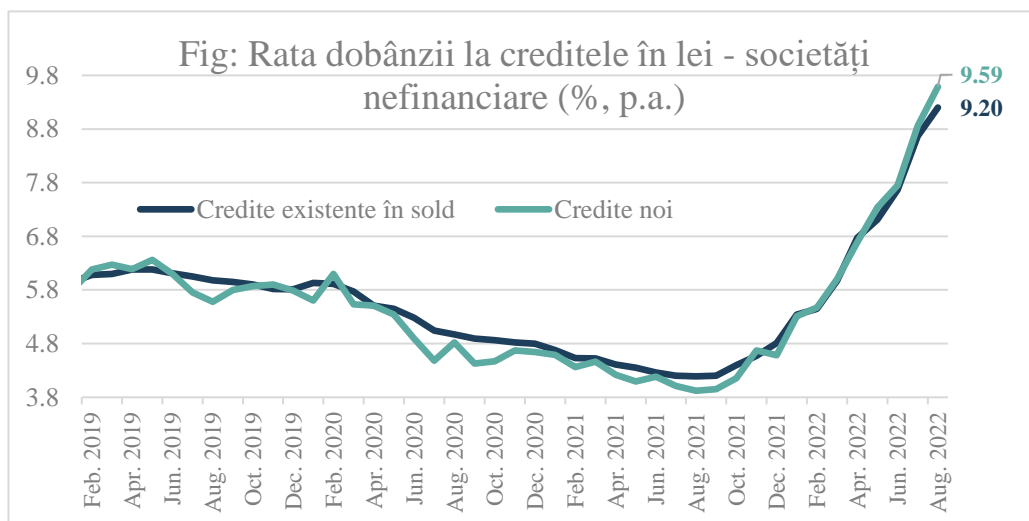
3 Considerente privind majorarea salariului minim

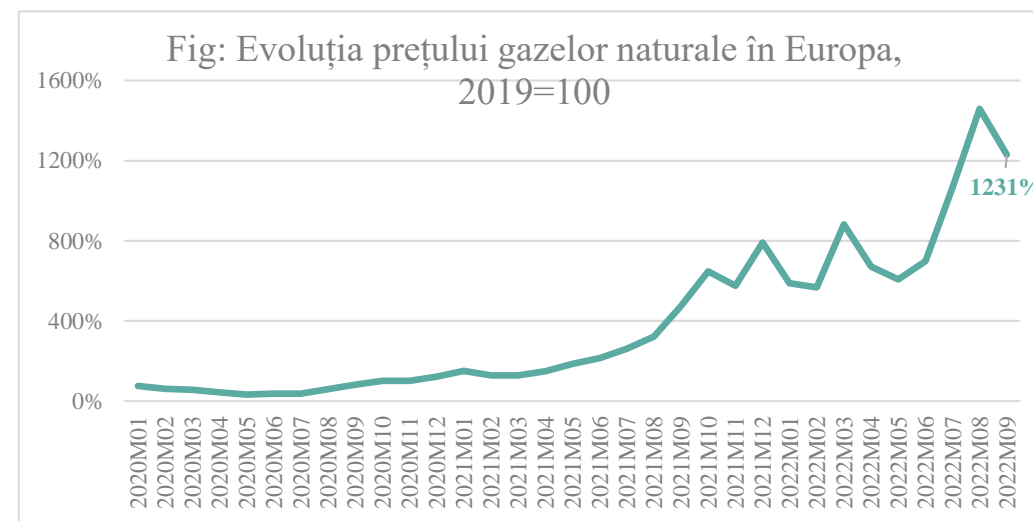

Companiile mici și mijlocii, cele cu intensitate mare a muncii sau energiei în costuri sunt cele mai vulnerabile

1. Pentru societățile de producție care au muncitori angajați, cu producție de serie (volum mare / preț redus), deja integrarea creșterii din 2022 cu cei 200 lei netaxabili a condus la un dezechilibru / pierdere;
2. Societățile care au angajați / operatori remunerați suplimentar pe bază de vechime, specializare, etc, vor ajunge în situația în care aceștia vor fi la același nivel cu cei remunerați la nivelul salariului minim sau aproape de minim (necalificați), ceea ce va crea o nemulțumire în rândul muncitorilor calificați și o presiune la fel de mare și pe angajatori să păstreze treptele existente de delimitare;
3. Toate societățile de producție au costuri crescute de producție, nu doar din perspectiva costurilor legate de forța de muncă, cât și din perspectiva utilităților și a materialelor ==> în contextul actual, predictibilitatea costurilor pentru următoarele 6 luni se reduce semnificativ, ceea ce afectează grav planurile de investiții și profitabilitatea;

Sursa: BNR

Sursa: World Bank, Pink Sheet

Scenarii majorare salariu minim: impact pentru salariați, impact asupra veniturilor bugetare

	2022		Scenarii 2023			
	2.550 lei	2550 lei + 200 lei netaxabili	S1: 2550 lei + 450 lei netaxabili pentru toți contribuabilii	S2: 2500 lei + 400 lei netaxabili pentru toți contribuabilii	S3: 2800 lei (toți taxabili)	S4: 2800 lei + 200 lei netaxabili pentru toți contribuabilii
Salariul în mână (lei)	1.525	1.725	1.993	1.972	1.694	1.894
%, față de 2022			30,7%	29,3%	11,1%	24,2%
Total cost angajator (lei)	2.607	2.807	3.057	3.059	2.863	3.063
Total taxe plătite (lei)	1.083	1.083	1.065	1.087	1.169	1.169
Povara fiscală (%)	41,5%	39%	34,8%	35,5%	40,8%	38,2%
Decalaj față de coșul minim de consum (%)	57,8%	52,3%	44,9%	45,5%	53,2%	47,6%
Impact venituri bugetare (impozit pe venit, CAS, CASS), mld lei	1,8 (estimare M. Muncii)		-6,3	-5,3	1,5	-1,3

Note: Povara fiscală măsoară diferența dintre costul total al forței de muncă pentru angajarea unui lucrător și câștigurile nete ale lucrătorului.

Impactul asupra veniturilor bugetare este unul orientativ în condițiile în care: (i) nu există date publice recente privind distribuția salarială și numărul salariaților remunerați la nivelul salariului minim, (ii) este dificil de cuantificat impactul noului sistem de calcul al deducerilor, (iii) nu sunt disponibile statistici privind ponderea celor care au beneficiat de majorarea voluntară cu 200 lei netaxabili.

Impactul asupra veniturilor bugetare se bazează pe următoarele date statistice și ipoteze: 5,253 mii salariați la nivelul anului 2023 (conform Prognozei de toamnă CNSP), ceea ce presupune o creștere a numărului mediu de salariați de 1,5% față de 2022 (o prognoză ușor optimistă). Din calculul cheltuielii fiscale generate de suma propusă netaxabilă, au fost eliminați salariații care deja beneficiază de diferite facilități fiscale (sectorul construcțiilor, agricultură, industria agroalimentară, cercetare-dezvoltare, IT). În cazul deducerilor, s-a utilizat o estimare pe baza noului sistem de calcul și aplicare prevăzut în Codul Fiscal. Am considerat că majorarea salariului minim la 2800 lei, respectiv 3000 lei ar genera o creștere a veniturilor bugetare de 1,5 mld, respectiv 2,7 mld lei (estimări grosiere), din care ulterior au fost scăzute cheltuielile fiscale.

4

Observații finale

Observații finale:

- Perspectivile economice pentru 2023 sunt deteriorate:** (i) criză energetică nu este tranzitorie, (ii) presiunile inflaționiste vor continua, deși cel mai probabil rata inflației va intra pe un trend descendent, ritmul de ajustare va fi unul lent, (iii) costurile de finanțare vor continua să crească ca urmare a înăsprii graduale a politicii monetare (rata dobânzii de politică monetară a crescut la 6,25% și cel mai probabil BNR va continua să o majoreze), transmisie favorizată și de deficitul amplu de lichiditate de la nivelul pieței monetare, (iv) o contracție a cererii externe pe fondul deteriorării condițiilor macroeconomice în principalele țări partenere.
- Majorările salariale vor permite menținerea puterii de cumpărare a salariaților în contextul presiunilor inflaționiste actuale, însă acest **efort financiar suplimentar trebuie susținut atât de angajatori, cât și de Guvern**, pentru a evita restrângeri ale schemelor de personal în cazul companiilor deja vulnerabile ca urmare a costurilor ridicate cu energia electrică, a majorării costurilor de finanțare, a temperării cererii externe și a unei incertitudini ridicate,
- Aplicarea unui scenariu ce prevede o sumă netaxabilă va combate parțial consecințele sociale negative generate de creșterea prețurilor, asigurând totodată un tratament egal pentru toți contribuabilii.** În plus, în condițiile în care majorarea salariului primit de angajați (salariul *în mână*) este amplă (cuprinsă între 25-30%), acest lucru va reprezenta un stimulent pentru participarea pe piața muncii,
- Aplicarea scenariilor ce prevăd o anumită sumă netaxabilă conduce la o reducere semnificativă a decalajului față de valoarea coșului minim de consum.** De menționat însă că, la nivelul anului 2021, valoarea estimată a coșului minim de consum pentru o familie formată din doi adulți și doi copii (3617 lei/adult) rămâne în continuare mult superioară nivelului salariului mediu din România în condițiile în care, doar în București (4755 lei) și alte două județe a fost înregistrat un salariu mediu net superior acestei valori: Cluj (4.046 lei) și Timiș (3.845 lei). Pe de altă parte, în 23 de județe, salariul mediu net reprezintă mai puțin de 80% din valoarea estimată a coșului minim de consum. La nivelul anului 2022, valoarea estimată a coșului minim de consum de referință a crescut cu 19,7% (la 4329 lei / persoană), dinamică superioară atât ratei inflației, cât și evoluției câștigului salarial mediu net,
- Noul sistem de calcul și aplicare a deducerilor personale începând cu ianuarie 2023 generează sporuri marginale de venit pentru salariați cu venituri reduse** (cuprinse între 18 și 30 lei în funcție de scenariul analizat, pentru un contribuabil care nu are persoane în întreținere),
- Reducerea poverii fiscale pe muncă va tempera fenomenul de muncă la negru.** Conform ultimului [comunicat](#) de presă, Inspekția Muncii a depistat un număr record de persoane ce prestau muncă la negru în cursul lunii septembrie 2022. Totodată, reducerea poverii fiscale pe muncă va reduce decalajul față de media UE27,

